

Duurzaam sparen en beleggen

Sparen en beleggen zijn minder vrijblijvende activiteiten dan we soms denken. Naargelang onze keuze, komt ons geld bijvoorbeeld terecht bij hetzij een producent van biofruitsappen, hetzij bij een steenkoolcentrale. Maar brengen duurzaam sparen en beleggen wel evenveel op? Het antwoord is: absoluut. Bovendien kleven nog bijzondere voordelen aan dergelijke producten: zo zijn er sterke aanwijzingen dat ze veiliger zijn, en behoren (sinds kort) belastingvoordelen tot de mogelijkheden. Dat dan tegelijk wordt geïnvesteerd in een betere wereld, nemen we er graag bij...

Koen Vandepopuliere-

Een 'bull market' is een markt waarin de koersen over een breed front gedurende een langere periode stijgen. Een meer typische situatie bij duurzame beleggingen?

Duurzaam ('ethisch'/groen') beleggen, ook wel **Maatschappelijk Verantwoord Investeren (MVI)** genoemd, is een vorm van beleggen waarbij rekening wordt gehouden met de gevolgen voor mens en milieu. Het is een concept dat duidelijk de wind in de zeilen heeft. Enkele cijfers illustreren dit. Tussen 1995 en 2009 nam, in België, het beheerd volume MVI-beleggingen toe van 8,9 miljoen euro tot ruim 10 miljard euro. Het aandeel duurzame producten steeg daarmee, in vergelijking met het totaal belegd vermogen, tot 8,2 %. Daarmee is België Europees recordhouder duurzaam beleggen. Met voorsprong, zelfs: Zwitserland komt op de tweede plaats met 4,29% en Nederland op de derde met 3,41%. Maar ook de rest van Europa ziet steeds meer het voordeel van dergelijke beleggingen. In Duitsland had dat, tussen 2008 en 2009, een toename van 101% van het belegd vermogen in MVI-fondsen tot gevolg, in Frankrijk 55 %, en in Oostenrijk 42% (cijfers: MIRA/Ethibel).

Crisissen zijn uitdagingen

Hoe is dat succes te verklaren? Welnu, deels ligt dat aan het feit dat er steeds meer mensen zijn die deze duurzame beleggingen hebben ontdekt en uit verantwoordelijkheidszin liever daarin investeren dan in traditionele producten. Maar er is meer. Er zijn namelijk aanwijzingen dat deze MVI-fondsen minder riskant zijn. Zo bleken ze de finan-

cieel-economische crisis beter te hebben doorstaan dan hun gangbare tegenvoeters. In 2008, het jaar dat de crisis losbarstte, deden ze het in België zelfs véél beter dan de traditionele. Vergeleken met 2007 daalden de MVI-fondsen toen 'slechts' met 14 %, terwijl gangbare een dip van 27,3 % kenden (cijfers: Réseau Financement Alternatif).

Nochtans, ondanks deze vermoedelijk grotere risicobestendigheid, blijken duurzame beleggingsfondsen, door de band genomen, even goed te presteren als de gangbare. Heel wat wetenschappelijke literatuur staft dit; ook de meeste managers van beleggingsfondsen gaan ervan uit dat er geen comparatief nadeel is.

De beste van de klas

Het mechanisme achter de 'Maatschappelijk Verantwoord Investeren'-fondsen heeft in de loop der jaren enkele veranderingen ondergaan. Zo was het in de jaren negentig al voldoende om niet te beleggen in delicate bedrijven of sectoren: denken we maar aan deze die wapens, aardolie of tabak verhandelen, kernenergie produceren of dierenproeven verrichten. Ook sommige landen werden genegeerd, bijvoorbeeld deze waar niet op democratische wijze wordt geregeerd. Er werd dus beoordeeld volgens 'negatieve criteria'. Die aanpak bleek evenwel tot

Duurzame beleggingsfondsen blijken de financieel-economische crisis beter te hebben doorstaan dan hun gangbare tegenvoeters.

gevolg te hebben dat de verschillen met traditionele fondsen niet erg groot waren. Na enkele jaren veranderde dat en werd vaker gekozen voor 'positieve criteria'. Er kwamen namelijk steeds meer fondsen die uitsluitend bedrijven omvatten die een bijzondere inspanning leveren op vlakken van sociale, ecologische, maatschappelijke,... aard. Dat zorgde er evenwel voor dat nog slechts een relatief klein kranse firma's in aanmerking kwam, wat woog op de prestaties van de fondsen. Toen kwam een andere aanpak, die tot vandaag de meest gehanteerde is: de 'best in class'-methode. Daarbij worden geen sectoren op voorhand uitgesloten, maar wordt binnen elke sector (bijvoorbeeld banken, chemie, detailhandel, nutsbedrijven) gekeken hoe de individuele ondernemingen scoren op criteria als milieubeleid, arbeidsvoor-

waarden, transparantie, goed bestuur (inclusief het beschikken over een solide financiële basis),... En, zoals de naam al laat vermoeden, doet het systeem denken aan de wijze waarop leerlingen in een klas worden beoordeeld. Wanneer kinderen in een school boven de maatstaf van 50 % van de punten komen, zijn ze geslaagd en worden ze geplaatst op het lijstje leerlingen dat naar het volgende jaar overstapt. Nu worden bij de 'best in class'-methode ook bedrijven volgens dergelijk principe beoordeeld. Ze worden gequoteerd, meestal door daarin gespecialiseerde, onafhankelijke duurzaamheidsanalisten, of soms een door een eigen onderzoeksafdeling ('in-house') van de bank of een andere fondsenbeheerder. Wanneer die bedrijven nu goede scores halen, komen ze boven een bepaalde maatstaf (bekende zijn de Ethibel Sustainability Index, de Dow Jones Sustainability index of de FTSE4Good Index). Dan komen ze op een lijstje bedrijven die geschikt zijn voor de Maatschappelijk Verantwoorde Investerings. Een belangrijk voordeel van deze 'best in class'-methode is overigens niet alleen dat het kranse firma's waarin kan worden belegd toeneemt, maar ook dat geen 'appelen met peren' worden vergeleken; want voor een detailhandel is het uiteraard eenvoudiger om goed te scoren op het gebied van milieubeleid dan voor een chemische fabriek. Tenslotte dient nog te worden opgemerkt dat er niet enkel duurzame fondsen mogelijk zijn die kiezen voor hetzij de aanpak met 'negatieve criteria', hetzij die met 'positieve criteria'. Er zijn namelijk ook 'gemengde fondsen' die ze allebei hanteren. Ze laten bijvoorbeeld geen geld vloeien naar sommige bedrijven, sectoren en landen, en gebruiken voor de rest de 'best of class'-strategie.

Minder belastingen?

Het is algemeen bekend: giften aan een ontwikkelingsorganisatie kunnen een belastingvermindering opleveren. Nieuw is evenwel dat ook beléggings in het Zuiden in aanmerking komen voor een belastingvoordeel: beleggers die investeren in een erkend ontwikkelingsfonds kunnen een belastingvermindering krijgen die gelijk is aan 5 % van het belegde bedrag. De wet die dat mogelijk maakt, dateert al van 2008, maar tot voor kort was er geen enkel ontwikkelingsfonds erkend door de Federale Overheidsdienst Financiën. Net voor Nieuwjaar is dat veranderd. Want toen sleepte een eerste ontwikkelingsfonds, Alterfin, een erkenning in de wacht waardoor het fiscale attesten kan uitreiken aan zijn investeerders. Andere fondsen zullen volgen. Door dergelijke aandelen te kopen, wordt dus geld ter beschikking gesteld van ontwikkelingsprojecten in het Zuiden én ontvangt de belegger tevens een fiscaal attest dat recht geeft op belastingkorting.

Duurzaam sparen wordt ook soms solidair, ethisch of maatschappelijk verantwoord sparen genoemd.

De meeste 'Maatschappelijk Verantwoord Investeren'-fondsen volgen de 'best in class'-methode.

Een helpende hand

Alles bij mekaar genomen, zijn er intussen heel wat duurzame fondsen. In 2009 waren dat er 292. Voor wie door het bos de bomen niet meer ziet maar toch een gefundeerde keuze wil maken uit het beschikbare aanbod Maatschappelijk Verantwoord Investeren-producten, kan op de site van **Belsif**, het 'Belgisch Forum voor Duurzaam en Maatschappelijk Verantwoord Investeren', gebruik maken van de '**SRI Matrix**'.

Duurzaam Sparen

Sparen is per definitie veiliger dan beleggen. Daar staat tegenover dat het op langere termijn en over het algemeen gesproken minder opbrengt. Nu staan Belgen, na uitgebreid onderzoek door cultuurexperts, bekend als een volk dat tot het meest risicomijdende ter wereld behoort. Misschien maakt dat wel deel uit van de verklaring hoe het komt dat ons land Europees kampioen duurzaam beleggen is, en tegelijk ook tot de grootste Europese spaarders behoren. Ter vergelijking: in 2005 bedroeg de spaarquote van de gezinnen in België 13,2 %. Voor Nederland was dat 12,4 %, terwijl in het Verenigd Koninkrijk de spaarquote slechts 4,9 % bedroeg. En in 2009 is de spaarquote in België zelfs opgelopen tot... 20,2 %. Nu werd daarin door duurzaam sparen eind 2008 en 2009 een marktaandeel veroverd van 0,46 % in 2008 en 0,57 % in 2009. Het concept zit daarmee nog wat in zijn kinderschoenen. Tegelijk blijkt een snelle groei: het marktaandeel steeg met resp. 62 % in 2008 en 34 % in 2009 (cijfers: MIRA/Ethibel).

Wat erachter zit...

Duurzaam sparen wordt ook soms solidair, ethisch of maatschappelijk verantwoord sparen genoemd. In dat geval mag het spaargeld niet worden aangewend voor het financieren van twijfelachtige praktijken zoals wapenproductie, milieuvuiling, kinderarbeid of mensenrechtenschendingen. Daarentegen worden projecten of economische activiteiten ondersteund die een meerwaarde hebben voor milieu, mens en maatschappij. Dat gebeurt door daarin het spaargeld te beleggen, of/door een commissie van de bank, of/door een winstafstand van de spaarder. Ook hier hoeft het rendement niet minder te zijn dan dat van klassieke spaarproducten. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat er duurzaamheidsexperts zijn die vermoeden dat ooit alle spaar- en beleggingsproducten van het 'maatschappelijk verantwoorde' type zullen zijn. Als dat geen goede zaak is!